

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Факультет *історії та географії*

Кафедра *географії та методики її навчання*

Природоохоронна діяльність в Україні

методичні рекомендації з освоєння дисципліни

для студентів I курсу, 2 семестр

підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр»

Галузь знань

10 Природничі науки

Спеціальність / напрям підготовки

103 Науки про Землю

Розробники – асистент,

Сарнавський С.П.,

кандидат географічних наук,

доцент Єрмаков В.В.

2020 рік

УДК: 502.1(477)(072.8)

Рецензенти:

Шуканова Анжела Анатоліївна – завідувач кафедри географії та методики її навчання, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри географії та методики її навчання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Логвин Михайло Михайлович– кандидат географічних наук, доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Сарнавський С.П., Єрмаков В. В.

Природоохоронна діяльність в Україні: методичні рекомендації – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020 .- 20 с.

У методичних рекомендаціях міститься програмний матеріал з дисципліни «Природоохоронна діяльність в Україні», який поділений на два змістовних модулі. До кожного модулю розроблено рекомендації для теоретичних, практичних та самостійних робіт студентів.

УДК: 502.1(477)(072.8)

Рекомендовано до друку кафедрою географії та методикою її навчання ПНПУ імені В. Г. Короленка (протокол № 14 від 14.04.2020 року)

Публікується за рішенням ученої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 12 від 04.05.2020 року)

© С.П. Сарнавський, В. В. Єрмаков, 2020

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
I. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	4
II. СТРУКТУРА МОДУЛІВ.....	4
III. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	5
III.1. МОДУЛЬ 1. Сутність природоохоронної діяльності.....	5
III.2. МОДУЛЬ 2. Географія природно-заповідного фонду (ПЗФ) України.....	10
IV. ДОДАТКИ.....	17
V. ЛІТЕРАТУРА.....	19
VI. РЕСУРСИ.....	20

I. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Поточний (модульний) контроль та самостійна робота						Екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2				
T1	T2	МКР №1	T3	T4	МКР №2	40	100
10	10	10	10	10	10		

II. СТРУКТУРА МОДУЛІВ

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Лекції	Практ./ Лаборат. заняття	Семінар. заняття	Самост. робота
Тема 1. Сутність та історія природоохоронної діяльності.	2	2		20
Тема 2. Методологія впровадження природоохоронної діяльності. Геосозологія.	2	2		20
Тема 3. Функції та класифікація природно-заповідного фонду (ПЗФ) України.	2	2		25
Тема 4. Сучасний стан мережі природно-заповідного фонду України.	2	2		25
Усього годин: 120	8	8		90

III. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 1. Сутність природоохоронної діяльності.

Практична робота № 1

Тема: Сутність та історія природоохоронної діяльності.

Запитання для обговорення:

1. Дайте визначення терміну «природоохоронна діяльність» та наведіть приклади великомасштабної та локальної природоохоронної діяльності.
2. Яку діяльність та заходи включає природоохоронна діяльність?
3. За якими напрямками в Україні проводиться природоохоронна діяльність? Наведіть порівняльну оцінку напрямків діяльності, що проводиться в Україні та в країнах ЄС.
4. Охарактеризувати основні етапи історії розвитку природно-заповідної справи від її зародження до радянського періоду.
5. Охарактеризувати основні етапи історії природно-заповідної справи в радянський період її розвитку.
6. Охарактеризувати основні етапи історії розвитку природно-заповідної справи в незалежній Україні.
7. Розкрийте суть поняття принципів управління природоохоронною діяльністю.

Практичні завдання:

1. Використовуючи підручник Н. М. Самойленко, Д. В. Райко, В. І. Аверченко. Організація та управління в природоохоронній діяльності ст. 36-39 за посиланням: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/37572/1/Book_2018_Samoilenko_Orhanizatsiia_ta_upravlinnia.pdf, створіть таблицю «Принципи управління природоохоронною діяльністю».

Методичні вказівки:

Потрібно назвати та розкрити суть ключових принципів управління природоохоронної діяльності. Таблиця повинна мати наступний вигляд:

Назва принципу управління природоохоронної діяльності	Суть даного принципу
<i>1. Принцип</i>	<i>його суть полягає в тому, що органи управління</i>

<p>законності при здійсненні державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища</p>	<p>в даній сфері, їх посадові особи в процесі своєї діяльності мають керуватися приписами законодавства, що визначають їх повноваження, порядок прийняття відповідних управлінських рішень, а також надання управлінських послуг екологічного характеру. Органи державного управління повинні дотримуватись екологічних вимог щодо заходів, які вони мають розробляти з метою забезпечення охорони довкілля, екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів.</p>
2.	
3. і т.д.	

2. Визначте ключові напрямки за якими проводиться природоохоронна діяльність в Україні.

Методичні вказівки:

Для виконання завдання скористайтесь наступним джерелом:

Н. М. Самойленко, Д. В. Райко, В. І. Аверченко. Організація та управління в природоохоронній діяльності ст. 10-11 за посиланням:

http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/37572/1/Book_2018_Samoilenko_Orhanizatsiia_ta_upravlinnia.pdf

3. Створіть таблицю «Основні етапи історії розвитку природно-заповідної справи в Україні» за посиланням:

<https://studfile.net/preview/5472999/page:3/> **Попович С.Ю. Природно-заповідна справа.** Навчальний посібник. — К.: Арістей, 2007. — 480 с.

Методичні вказівки:

Таблиця повинна мати наступний вигляд:

«Основні етапи історії розвитку природно-заповідної справи в Україні»

Назва	триваліс	Особливості етапу	Ключові події	Відомі діячі
-------	----------	-------------------	---------------	--------------

етапу	ть етапу		в Україні	природоохоронної справи
Четвертий етап	1850-1917 роки	етап "формування праобразів природних заповідників". Протягом цього періоду значно зросли темпи заповідання дикої природи завдяки ентузіазму вчених, різних громад, любителів природи, наукових товариств, хоча ще продовжували створюватися штучні природоохоронні об'єкти.	1890 р.- створюється природознавчий музей в Асканії-Новій;	Ф.Е. Фальц-Фейн

Практична робота № 2

Тема: *Методологія впровадження природоохоронної діяльності. Геосозологія.*

Запитання для обговорення:

1. Розкрийте сутність раціонального та нераціонального природокористування. Визначіть у чому полягає відмінність між цими поняттями.
2. Охарактеризуйте основні властивості системи природоохоронної діяльності.
3. Перелічити основні напрями розвитку теорії заповідної геосозології і визначити їх сутність.
4. Коротко охарактеризувати кожний напрям розвитку теорії заповідної геосозології.
5. Яка практика існує для виділення мінімальних площ природно-заповідних територій.

Практичні завдання:

1. Опрацюйте статтю «Геосозологія – інтегральна природоохоронна наука. Завдання созології ландшафтів.» Автор С. М. Стойко за

посиланням: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=VLNU_Geograf_2009_37_4

та виокреміть наукові підрозділи геосозології, зазначте об'єкт охорони та дослідження кожного із напрямів.

Методичні вказівки:

Інформацію про наукові підрозділи геосозології та їх об'єкти охорони та дослідження подайте у вигляді таблиці, яка має наступний вигляд:

Наукові підрозділи геосозології

Назва підрозділу	Об'єкт, нормативи та аспекти охорони
Соціосозологія – Human sozology	Середовище життя людини; елімінація небажаного впливу, моніторинг
Фітосозологія – Phytosozology	Раритетні види рослин та їхні угруповання; заходи збереження
Аутофітосозологія – Autphytosozology	Генофонд раритетних видів рослин; заходи збереження
Синфітосозологія – Synphytosozology	Раритетний фітоценофонд; заходи збереження

2. Детально охарактеризуйте теорію острівної біогеографії і основні засади застосування її в природно-заповідній справі.

Методичні вказівки:

Джерела інформації:

- <https://studfile.net/preview/5472999/page:11/>
- https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B1%D1%96%D0%BE%D0%B3%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%97
- <https://studfile.net/preview/4339401/page:60/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Insular_biogeography

та створіть схеми щодо основних положень рівноважної теорії острівної біогеографії.

3. Висвітліть ключові принципи раціонального природокористування, результати оформіть у вигляді таблиці, яка матиме такий вигляд:

<i>Принцип раціонального природокористування</i>	<i>Суть принципу</i>
1. Принцип «нульового рівня» споживання природних ресурсів	використовується в багатьох економічно розвинутих країнах для регулювання споживання первинних переробних ресурсів у державному масштабі. Називається він так через те, що за нульовий рівень береться обсяг первинних природних ресурсів, використаних підприємством за попередній рік.
2. і т.д.	

Методичні вказівки:

Для виконання завдання скористайтесь джерелом інформації за посиланням:

<https://buklib.net/books/22971/> *Екологія. Підручник / С.І. Дорогунцов, К.Ф. Коценко, М.А. Хвесик та ін. — К.: КНЕУ, 2005. — 371 с.*

МОДУЛЬ 2. Географія природно-заповідного фонду (ПЗФ) України

Практична робота № 3

Тема: Функції та класифікація природно-заповідного фонду (ПЗФ) України.

Запитання для обговорення:

1. Дати визначення поняття "природоохоронна територія". Коли з'явилися основні категорії природно-заповідного фонду України.
2. Які природні території підлягають особливій охороні?
Охарактеризуйте класифікаційну схему природно-заповідного фонду України.
3. Охарактеризуйте категорію природного заповідника.
4. Охарактеризуйте категорію біосферного заповідника.
5. Охарактеризуйте категорію національного природного парку.
6. Охарактеризуйте категорію регіонального ландшафтного парку.
7. Охарактеризуйте категорію заказника.
8. Охарактеризуйте категорію пам'ятки природи.
9. Охарактеризуйте категорію заповідного урочища.
10. Охарактеризуйте категорію ботанічного саду.
11. Охарактеризуйте категорію дендрологічного парку.
12. Охарактеризуйте категорію зоологічного парку.
13. Охарактеризуйте категорію парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Практичні завдання:

1. Створіть картосхему «Площа заповідних територій України по областям до їх загальної площі».

Методичні вказівки:

Картосхема повинна відображати відсоткове відношення природно-заповідного фонду областей до їх загальної площі, показник площі ПРЗФ краще подати у вигляді якісного фону (інтенсивністю кольору), області підписати, зазначити умовні позначення.

Основою повинне бути джерело за посиланням:

https://pidruchniki.com/15341220/ekologiya/suchasniy_stan_maybutni_persp_ektivni_prirodno-zapovidnogo_fondu_ukrayini

2. Скористайтесь даними із порталу «Природа України» за посиланням: <http://pzf.land.kiev.ua/pzf2.html>, та на несіть на контурну карту України об'єкти природо-заповідного фонду, а саме:

- Природні заповідники
- Біосферні заповідники
- Національні природні парки

Методичні вказівки:

Дану картосхему можна створити окремо від попередньої, а можна і з компанувати з попередньою. Кожен із об'єктів природо-заповідного фонду позначайте своїм умовним знаком і підписуйте його назву на контурній карті.

Як додаткові джерела для виконання даного завдання можна використати ці посилання:

- https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B4_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8
- <https://history.vn.ua/pidruchniki/pestyshko-geography-8-class-2016-ua/47.php>

3. Створіть презентацію про один із біосферних заповідників України.

Методичні вказівки:

Оберіть один із 5 біосферних заповідників на вибір:

- Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник
- «Асканія-Нова»
- Дунайський біосферний заповідник
- Карпатський біосферний заповідник
- Чорноморський біосферний заповідник

Презентуйте заповідник для цього скористайтесь фото, відео-фрагментами із інтернет-мережі, сконцентруйте свою увагу на місцевих ландшафтах, рельєфі, унікальності рослинності та тваринного світу, поверхневих вод, географії об'єкту, можливими шляхами доступу для туристів, правилами поводження на території біосферних заповідників, тощо.

Джерела виконання завдання:

- *Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник*
<https://zapovidnyk.org.ua/>
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D1%96%D0%BE%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA
- *«Асканія-Нова»*
<http://askania-nova-zapovidnik.gov.ua/>
[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F-%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0_\(%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F-%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0_(%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA))
- *Дунайський біосферний заповідник*
http://www.dbr.org.ua/search/label/home_ua
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%83%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D1%96%D0%BE%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA
- *Карпатський біосферний заповідник*
http://cbr.nature.org.ua/new_u.htm
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D1%96%D0%BE%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA
- *Чорноморський біосферний заповідник*
<http://bsbr.org.ua/uk/gallery>
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D1%96%D0%BE%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA

Практична робота № 4

Тема: Сучасний стан мережі природо-заповідного фонду України.

Запитання для обговорення:

1. Які є типи мереж територій та об'єктів природо-заповідного фонду України?
2. Назвати основні статистичні показники сучасної загальнодержавної мережі природо-заповідних територій України.
3. Які особливості формування перспективної мережі природо-заповідних територій?
4. Які території та об'єкти природо-заповідного фонду передбачалося створити і розширити в Україні в 2000-2010-х рр?
5. Описати специфіку мережі транскордонних природо-заповідних територій. Окреслити основні віхи історії формування мережі транскордонних природо-заповідних територій в Україні.
6. Дати загальну характеристику існуючих в Україні транскордонних біосферних резерватів.
7. Окреслити перспективну мережу транскордонних природо-заповідних територій різних категорій.
8. Навести перелік і відмітити наукову цінність найбільш відомих українських об'єктів, які можуть розцінюватися як світова природна спадщина.

Практичні завдання:

1. Опрацюйте статтю «Національна мережа біосферних резерватів ЮНЕСКО в Україні. До 40-річчя Національного комітету України з програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера» Автори Загородній А. Г., Черинько П. М. та Полтарацька Т. В. за посиланням:

<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/68893/09-Zagorodny.pdf?sequence=1> ,**та**

як додаткове джерело інформації можна скористатись посиланням:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%BE%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8

та на основі цих даних створіть таблицю та картосхему «Біосферні резервати України»

Методичні вказівки:

Тобто узагальненням цих даних буде дві роботи – це створення таблиці та нанесення на контурну карту об'єктів-резерватів.

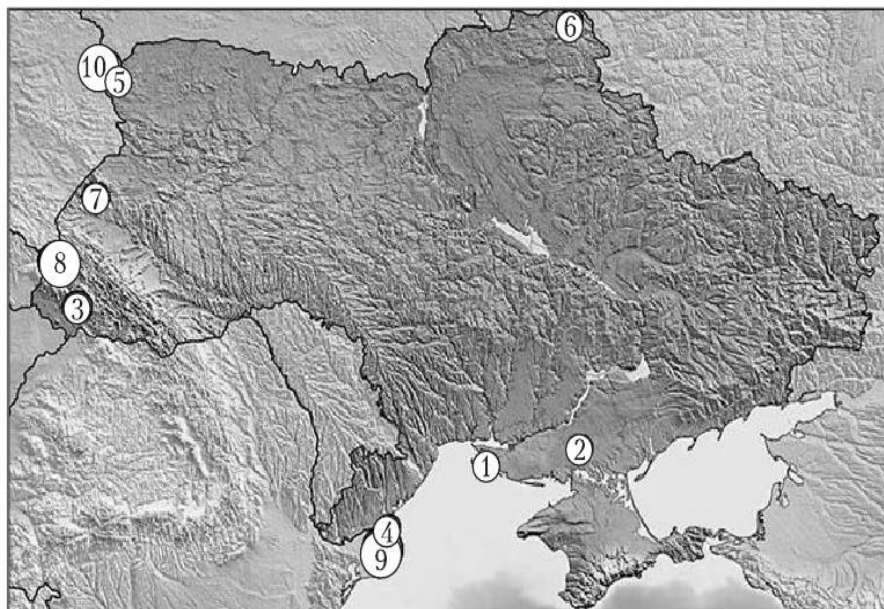
Таблиця повинна мати наступну шапку:

Назва біосферного резервату	Сертифікат ЮНЕСКО	Держави, які охоплює резерват	Об'єкти природо заповідного фонду України, які входять до резервату	Площа резервату в га	Природні об'єкти, що охороняються в резерваті
<i>1. Західне Полісся</i>	<i>сертифікат ЮНЕСКО від 11.07.12</i>	<i>Україна, Польща та Білорусь</i>	<i>Шацький національний природний парк</i>	<i>48,977</i>	<i>збереження унікальних природних комплексів регіону Західного Полісся, його біотичного та ландшафтного різноманіття.</i>

Другим завданням є створення картосхеми розташування біосферних резерватів України, для цього скористайтесь ст.5 статті «Національна мережа біосферних резерватів ЮНЕСКО в Україні».

ПРИКЛАД КАРТОСХЕМИ:

Карта розташування біосферних резерватів ЮНЕСКО на території України: 1 – Чорноморський (1982); 2 – «Асканія-Нова» (1982); 3 – Карпатський (1992); 4 – Дунайський (1998); 5 – Шацький (2002); 6 – Деснянський (2009); 7 – «Розточчя» (2011); 8 – «Східні Карпати» (Польща/Словаччина/Україна) (1998); 9 – «Дельта Дунаю» (Румунія/Україна) (1998); 10 – «Західне Полісся» (Білорусь/Польща/Україна) (2012)

2. Розкрийте суть поняття «Національна екологічна мережа України». Зазначте основні природні регіони мережі та природні коридори мережі.

Дані про два останні об'єкти можна подати у вигляді таблиць, за наступною формою:

Таблиця №1

Природні регіони мережі

<i>Назва елемента екологічної мережі</i>	<i>Розташування елемента</i>	<i>Основні складові території та об'єкти</i>
Азовський	Азовське море	Казантипський, Опукський природні заповідники; національні природні парки: Азово-Сиваський, Сиваський, Меотида.

Таблиця № 2

Природні коридори мережі

<i>Назва елемента екологічної мережі</i>	<i>Розташування елемента</i>	<i>Основні складові території та об'єкти</i>
Поліський	Зона лісів	Ліси першої та другої груп, болота

Джерело для виконання завдання:

https://pidruchniki.com/12631113/ekologiya/natsionalna_ekologichna_merezha_ukrayini

3. Створіть картосхему основних екологічних коридорів на території України.

Методичні вказівки:

Картосхема повинна включати в себе наступні екологічні коридори України:

- Поліський
- Галицько-Слобожанський
- Південноукраїнський

- Прибережний Дністровський
- Бузький
- Дніпровський
- Сіверсько-Донецький

Зразок карти:

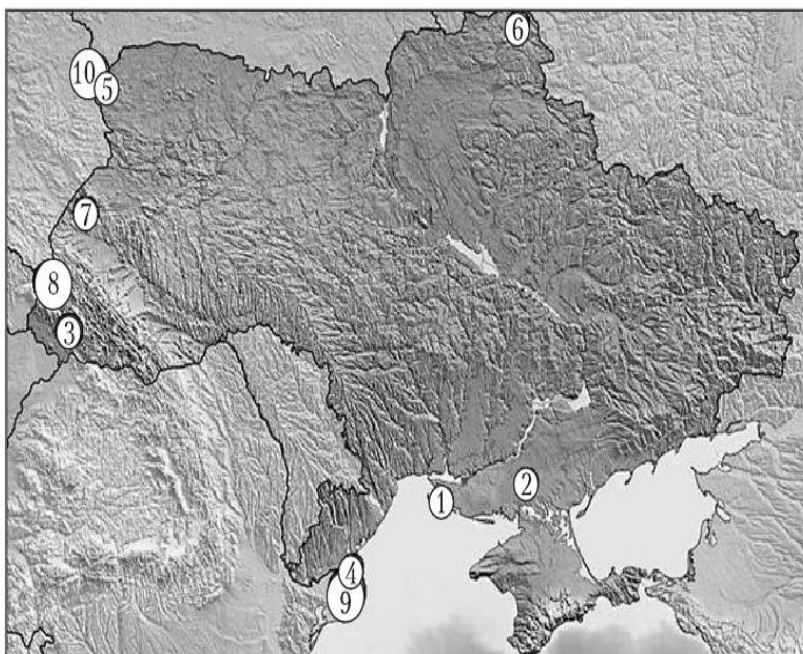

IV. ДОДАТКИ

Додаток А

Національна мережа біосферних резерватів ЮНЕСКО в Україні

Карта розташування біосферних резерватів ЮНЕСКО на території України: 1 – Чорноморський (1982); 2 – «Асканія-Нова» (1982); 3 – Карпатський (1992); 4 – Дунайський (1998); 5 – Шацький (2002); 6 – Деснянський (2009); 7 – «Розточчя» (2011); 8 – «Східні Карпати» (Польща/Словаччина/Україна) (1998); 9 – «Дельта Дунаю» (Румунія/Україна) (1998); 10 – «Західне Полісся» (Білорусь/Польща/Україна) (2012)

Додаток Б

Екологічні коридори України

V. ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. **Попович С.Ю.** Природно-заповідна справа: Навчальний посібник. – К.: Арістей, 2007. – 480 с.
2. **О. М. Ковтун.** Правова охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду України : Навчальний посібник – К. : Прецедент, 2010. – 229 с.
3. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення: Довідник. - К., 1998. - 240 с.

Додаткова:

1. Борейко В. Е. Последние островки свободы. История украинских заповедников и заповедности (пассивной охраны природы) (X век— 2015) / В. Е. Борейко; Киев. екологоокульт. центр. — К.: Логос, 2014, ил. — 240 с. — (Серия «История охраны природы». Вып. 34).
2. Стойко С. М. Геосозологія – інтегральна природоохоронна наука. Завдання созології ландшафтів / С. М. Стойко. // Вісник Львів. Ун-ту. – 2009. – № 37. – С. 11–20.
3. Герасимчук З. В., Микитин Т. М., Якимчук А. Ю. Маркетинг природно-заповідних територій. Монографія. Луцьк: ЛНТУ, 2012. – 245 с.
4. Природно-заповідний фонд України: моделювання та прогнозування економічної діяльності : монографія / О. В. Генік, С. О. Козловський, Я. В. Генік ; Нац. лісотехн. ун-т України. – Л. : НЛТУ України : Ліга-Прес, 2011. – 304 с.
5. Заповедники СССР: Заповедники Украины и Молдавии / Отв. ред. В. Е. Соколов, Е. Е. Сыроечковский. - М.: Мысль, 1987. - 271 с.
6. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки : [навч. посіб]. / Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур, О. Г. Кубай - К. : «Хай-Тек Пресс», 2011. – 428 с.
7. Дорогунцов С. І. Екологія / С. І. Дорогунцов, К. Ф. Коценко,, М. А. Хвесик. – Київ: КНЕУ, 2005. – 371 с.
8. Вернадский В. И. Химическое строение биосферы и ее окружения. – М: Наука, 1965. – 374 с.
9. Голубець М. А. Вступ до геосоціосистематології. – Л.: Поллі, 2005. – 198 с.
10. Стойко С., Гадач Е., Шимон Т., Михалик С. Заповідні екосистеми Карпат Львів: Світ, 1991. - 248 с.
11. Подобайло А.В., Яненко В.О. Охорона природи: Навчальний посібник до курсу "Охорона природи" К: ТОФІ КІМЕ, 2014. – 208 с.

VI. РЕСУРСИ

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» м. Київ, 16 червня 1992. Електронний ресурс. [Режим доступу]:
<https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-12>
2. Атлас об'єктів природно-заповідного фонду України. Електронний ресурс. [Режим доступу]: <http://pzf.land.kiev.ua/>
3. Перелік об'єктів природно-заповідного фонду України по областях. Електронний ресурс. [Режим доступу]: <http://pzf.land.kiev.ua/pzf-spisok.html>
4. Природно-заповідний фонд України. Електронний ресурс.[Режим доступу]: <http://pzf.menr.gov.ua/>
5. Заповідна Україна. Електронний ресурс. [Режим доступу]:
<https://web.archive.org/web/20130930153500/http://reserves.in.ua/>
6. Природно-заповідний фонд України. Електронний ресурс. [Режим доступу]:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B4_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8
7. Заповідна справа в Україні. Електронний ресурс. [Режим доступу]:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96
8. Доповідь чл.-кор. НАН України І.А. Акімова «Заповідники НАН України у ХХІ столітті». Електронний ресурс. [Режим доступу]:
http://www.izan.kiev.ua/reserver/d_akimov.htm